สรุปผลการประชาเสวนาหาทางออกและข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนทบทวนธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ

สรุปผล

- การประชาเสวนาหาทางออกในระดับภูมิภาค
- การประชาเสวนาหาทางออกในระดับประเทศ
- สรุปผลแบบสอบถามก่อน-หลังประชาเสวนา

ภาพอนาคตและแนวทางที่อยากเห็นด้านระบบสุขภาพ (4 ภาค)

ภาพอนาคตที่คนไทยอยากเห็นด้านระบบสุขภาพ		ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
1	การบริการสาธารณสุขและคุณภาพ	/	/	/	/
2	การสร้างเสริมสุขภาพ	/	/	/	/
3	การส่งเสริมสนับสนุน การใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ	/	/	/	/
4	การคุ้มครองผู้บริโภค			/	
5	การสร้างและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ	/	/	/	/
6	การสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข	/	/	/	/
7	การเงินการคลังด้านสุขภาพ (กองทุนต่างๆ)	/	/	/	/
8	ยาเสพติดหมดไป	/	/	/	
9	ออกกฎหมายและนโยบายและการบังคับใช้	/	/		/
10	การทำงานแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ	/	/		

ฉันทมติภาพอนาคตระบบสุขภาพของประเทศไทย

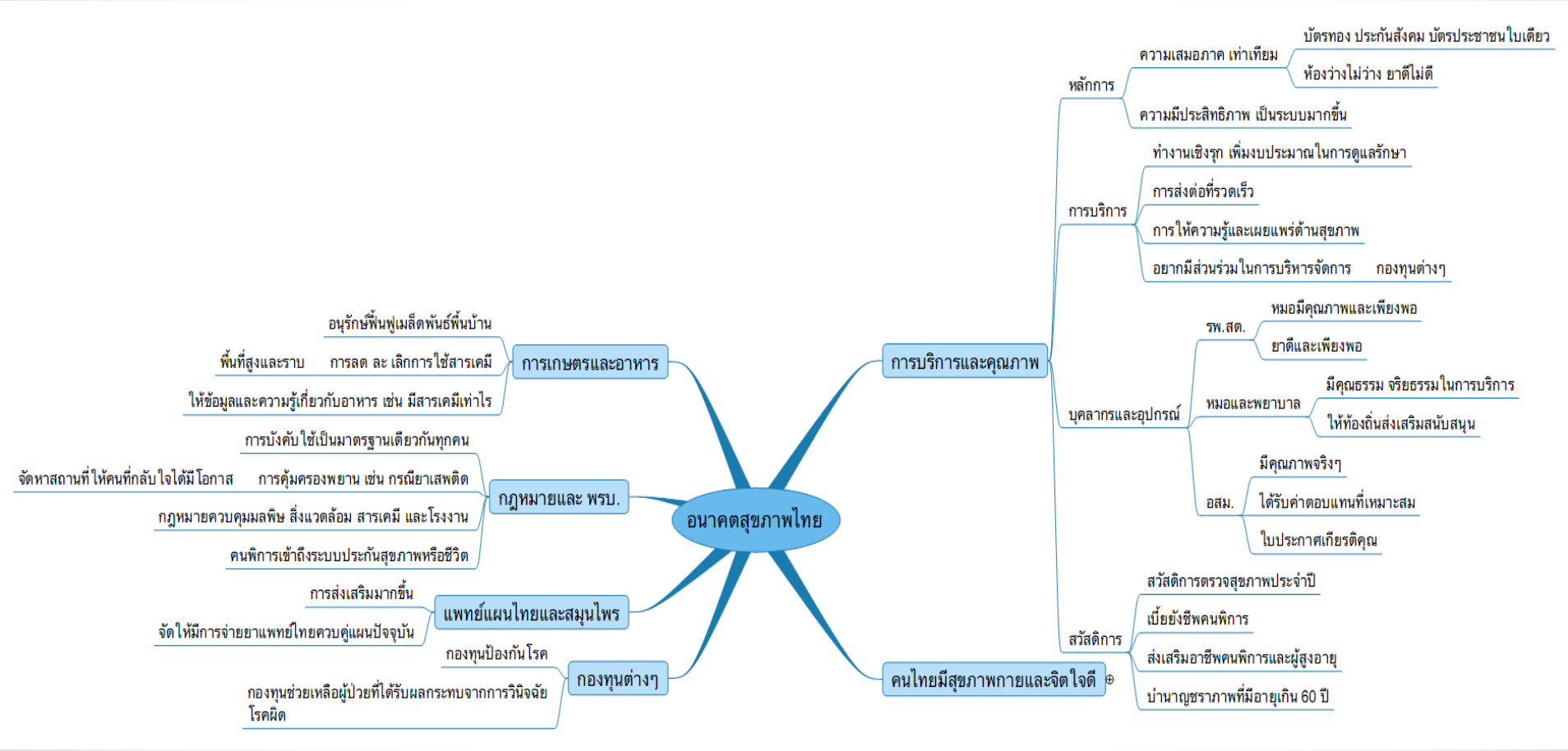

ฉันทมติแนวทางระบบสุขภาพของประเทศไทย

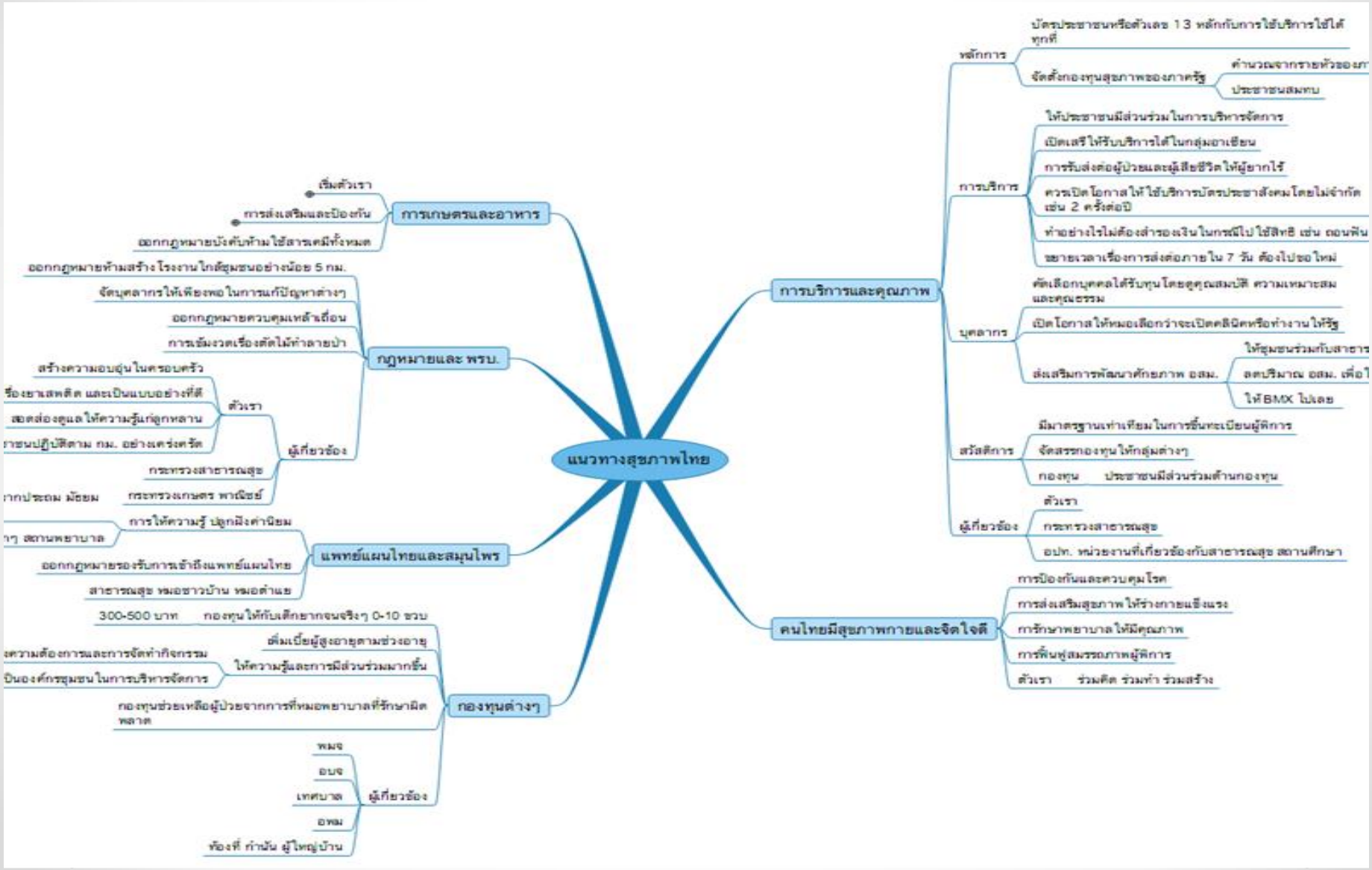

แนวทาง

- **1. ด้านการบริการสาธารณสุขและคุณภาพ**
- 1.1 สถานพยาบาลรวมถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ปลูกฝังเรื่องจิตใจบริการและมีจรรณยาบรรณ
- 1.2 จัดบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับงาน มีความแม่นยำในการรักษาอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน
- 1.3 การทำงานเชิงรุก เช่นการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการใช้บริการให้ประชาชนเข้าใจ ออกบริการในพื้นที่ สำรวจข้อมูลเจ็บป่วยของประชาชนในแต่ละช่วงวัย ใช้ระบบ online ในการตรวจรักษา
- 1.4 ค้นหาโรงพยาบาลต้นแบบและใช้เป็นตัวแบบที่ดีในการรักษาบริการ
- 1.5 สุ่มตรวจสอบการให้บริการของสถานพยาบาล โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรอิสระและประชาชน
- 1.6 การรับบริการสามารถใช้บัตรประชาชนใบเดียวรักษาพยาบาลได้ทุกแห่ง แก้ไขกฎหมายเพื่อสนองตอบต่อการรับบริการดังกล่าวโดยรัฐสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ มีการรวมการรักษาพยาบาล 3 ระบบ เป็นระบบและมาตรฐานเดียวกัน

แนวทาง

- **2. การสร้างและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข**
- 2.1 ส่งเสริมให้เด็กเรียนดีแต่ยากจน เด็กที่มีความสามารถได้เรียน รัฐควรมีนโยบายรับนักศึกษาแพทย์เพิ่มขึ้น อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณจัดทุนการศึกษาให้นักศึกษาแพทย์และส่งเสริมให้กลับมาทำงานในชุมชน
- 2.2 โรงพยาบาลควรออกกฎ/ระเบียบห้ามบุคลากรใช้เวลาราชการไปทำงานอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่
- 2.3 แพทย์ไม่ควรเปิดคลินิก ควรทำงานเพียงแห่งเดียว ถ้าหากจะเปิดคลินิก ควรเกษียณจากราชการเสียก่อน โดยเพิ่มค่าตอบแทนให้บุคลากรอย่างเพียงพอ และพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทนให้แพทย์ที่ไม่ทำงานคลินิก
- 2.4 จัดอบรมเพื่อปรับพฤติกรรมของประชาชนในด้านการดูแลสุขภาพ อบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากร อบรมเรื่องการรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้กับบุคลากรด้านสาธารณสุข
- 2.5 เพิ่มงบประมาณให้แพทย์ชนบท เพิ่มค่าตอบแทนให้กับ อสม.
- 2.6 กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็น อสม. เช่น จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

แนวทาง

- **3. การสร้างเสริมสุขภาพ**
- 3.1 ร่วมกันทำธรรมนูญชุมชน ในเรื่องของการใช้สารเคมี ออกกฎหมายการใช้สารเคมีในพื้นที่ไร่ให้ใช้น้อยลง
- 3.2 ควบคุมการโฆษณาการใช้สารเคมี
- 3.3 รณรงค์การออกกำลังกาย ปลูกจิตสำนึกด้านการคิดดี คิดบวก พูดดี ทำดี มีการประกวดสุขภาพดี อีกทั้งหน่วยงานรัฐควรเป็นต้นแบบที่ดี อบรมการใช้สมุนไพร ใช้ปุ๋ยชีวภาพ
- 3.4 ยกย่องให้รางวัลหมู่บ้านที่ใช้เกษตรอินทรีย์ทั้งระบบ
- 3.5 ห้ามสถานที่ราชการนำสารเคมีมาใช้ ประชาชนหันมาปลูกผักไร้สารพิษไว้รับประทานเอง
- 3.6 ร่วมมือกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ โรงงานอุตสาหกรรม ภาครัฐควรช่วยควบคุมและรายงานให้ประชาชนทราบ
- 3.7 จัดตั้งกลุ่มองค์กรในชุมชน
- 3.8 สร้างครอบครัวอบอุ่น เช่น รณรงค์ให้ทานอาหารด้วยกัน

แนวทาง

- **4. การเงินการคลังด้านสุขภาพ (กองทุนต่าง ๆ)**
- 4.1 ท้องถิ่นสนับสนุนจัดตั้งกองทุนสุขภาพชุมชน นำเงินภาษีสุรามาใช้ในกองทุน
- 4.2 รัฐบาลออกกฎหมายช่วยเหลือประชาชนและเพิ่มค่าครองชีพให้มากขึ้น เช่น เบี้ยผู้สูงอายุ เบี้ยคนพิการ
- 4.3 ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการออม สร้างกองทุนระดับหมู่บ้าน
- **5. การส่งเสริมสนับสนุน การใช้และการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ**
- 5.1 ส่งเสริมการปลูกและใช้สมุนไพร รณรงค์ให้เห็นถึงประโยชน์ของสมุนไพร
- 5.2 ส่งเสริมการอยู่ไฟหลังคลอด
- 5.3 พัฒนาแพทย์แผนไทยใน รพสต. ส่งเสริมการนวดแผนโบราณ

แนวทาง

- **6. ยาเสพติดหมดไป**
- 6.1 เจ้าหน้าที่และตำรวจอบรมให้ความรู้
- 6.2 ออกกฎชุมชน ธรรมนูญชุมชนและบทลงโทษ กฎหมายมีมาตรการที่เด็ดขาด ผู้ค้ายาต้องมีโทษประหารชีวิตหรือเพิ่มโทษ
- 6.3 สร้างครอบครัวเข้มแข็ง เริ่มโดยตัวเรา ครอบครัวดูแลกันให้มีความอบอุ่นและชุมชน
- 6.4 ทำให้แหล่งผลิตยาเสพติดหมดไป
- 6.5 ให้โอกาสคนเลิกเสพกลับใจมีที่ยืนในสังคม เป็นต้น

ภาพอนาคตด้านระบบสุขภาพจากแบบสอบถาม

- การจัดเวทีประชาเสวนาหาทางออก 4 เวที ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2558 มีผู้ตอบแบบสอบถามก่อนเข้าร่วมเวทีประชาเสวนาหาทางออกทั้งหมด 358 คน ตอบแบบสอบถามหลังการเข้าร่วมเวทีประชาเสวนาหาทางออกทั้งหมด 324 คน

อนาคตระบบสุขภาพของสังคมไทย

ผลการประเมิน

ความคิดเห็นต่อภาพอนาคตระบบสุขภาพ

ภาพที่ 1 “ราษฎร์-รัฐ ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ ร่วมผลักดันระบบสุขภาพ”

ภาพที่ 2 “ระบบสุขภาพของใคร(ของมัน) ดั่งฝันที่ไกลเกินเอื้อม”

ภาพที่ 3 “ในเงามืดที่ทาทาบ ระบบสุขภาพยังยืนหยัด”

ภาพที่ 1 “ราษฎร์-รัฐ ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ ร่วมผลักดันระบบสุขภาพ”

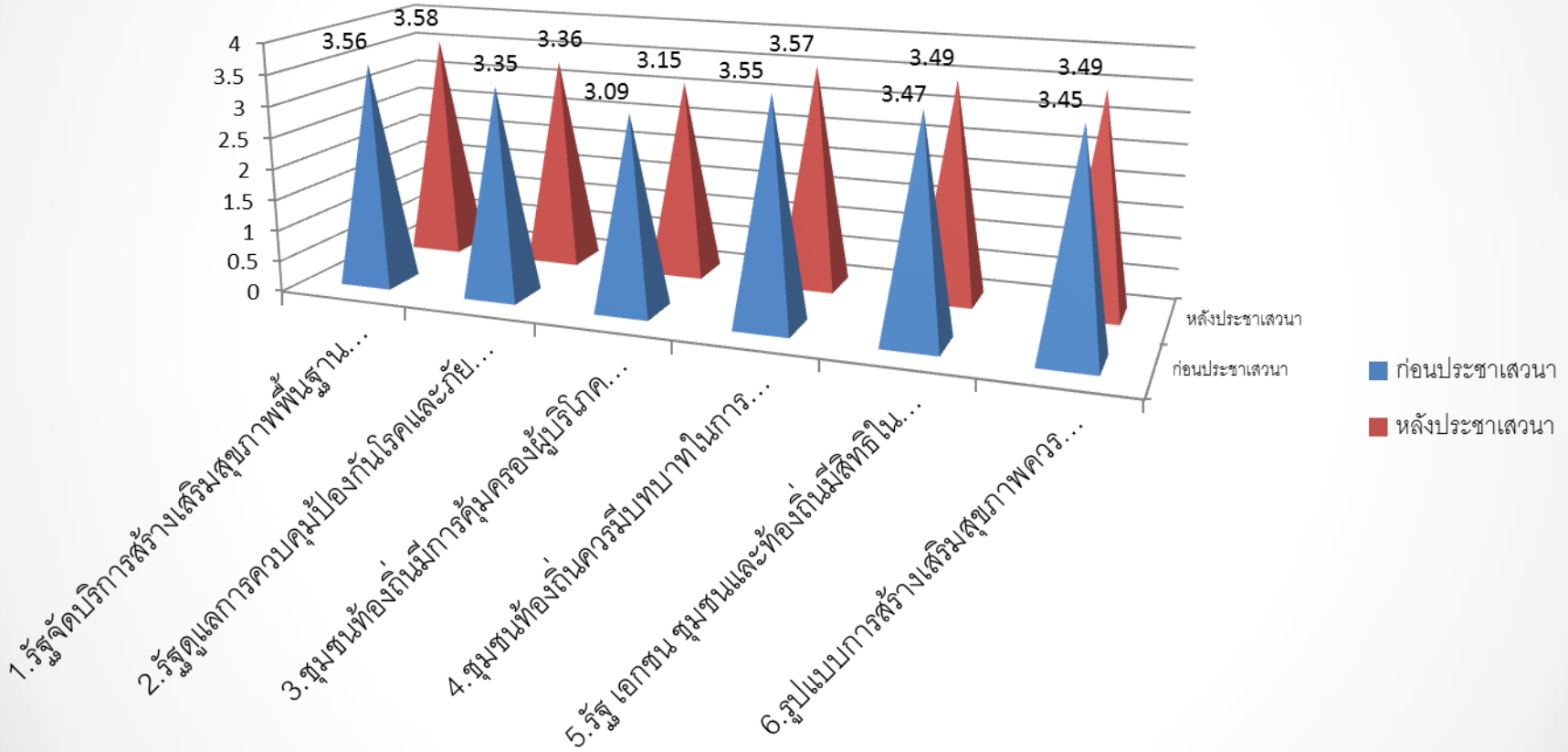

ภาพที่ 1 “ราษฎร์-รัฐ ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์ ร่วมผลักดันระบบสุขภาพ”

- ทั้งก่อนและหลังประชาเสวนา พบว่า **“รัฐจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพพื้นฐาน โดยส่งเสริมให้ประชาชน ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบและจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต”** มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.56 และ 3.58

- อันดับรองลงมา **“ชุมชนท้องถิ่นควรมีบทบาทในการกำหนดและจัดการนโยบายสุขภาพร่วมกับภาครัฐ”** มีค่าเฉลี่ย 3.55 และ 3.57

ภาพที่ 2 “ระบบสุขภาพของใคร(ของมัน) ดั่งฝันที่ไกลเกินเอื้อม”

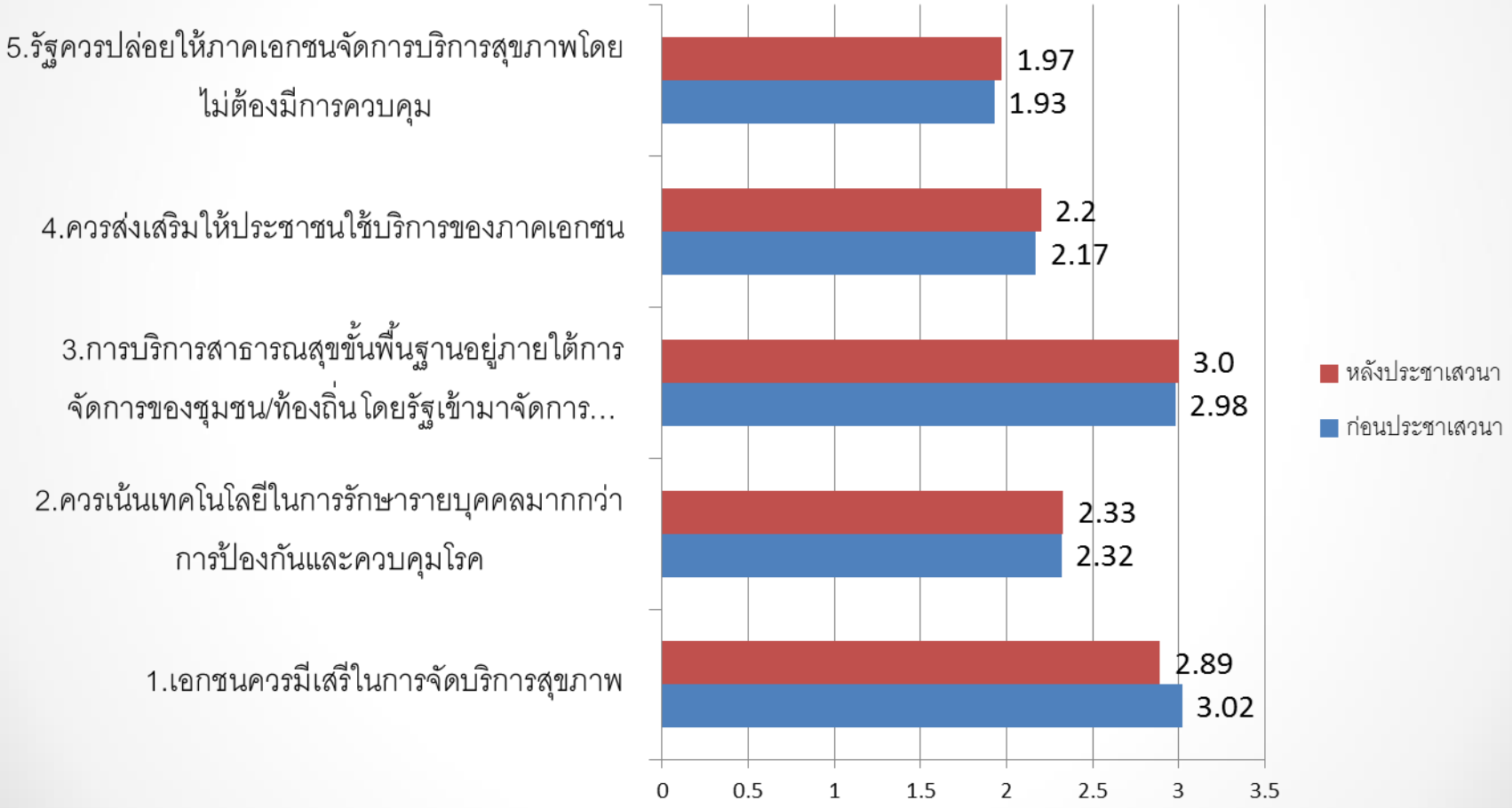

ภาพที่ 2 “ระบบสุขภาพของใคร(ของมัน) ดั่งฝันที่ไกลเกินเอื้อม”

- ก่อนการประชาเสวนา “**เอกชนควรมีเสรีในการจัดบริการสุขภาพ**” มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.02 แต่หลังการประชาเสวนาความเห็นนี้ก็ลดลง

- หลังประชาเสวนา “**การบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานอยู่ภายใต้การจัดการของชุมชน/ท้องถิ่น โดยรัฐเข้ามาจัดการบริการสาธารณสุขที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและเทคโนโลยีขั้นสูงเท่านั้น**” มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.00

ภาพที่ 3 “ในเงามืดที่ทาทาบ ระบบสุขภาพยังยืนหยัด”

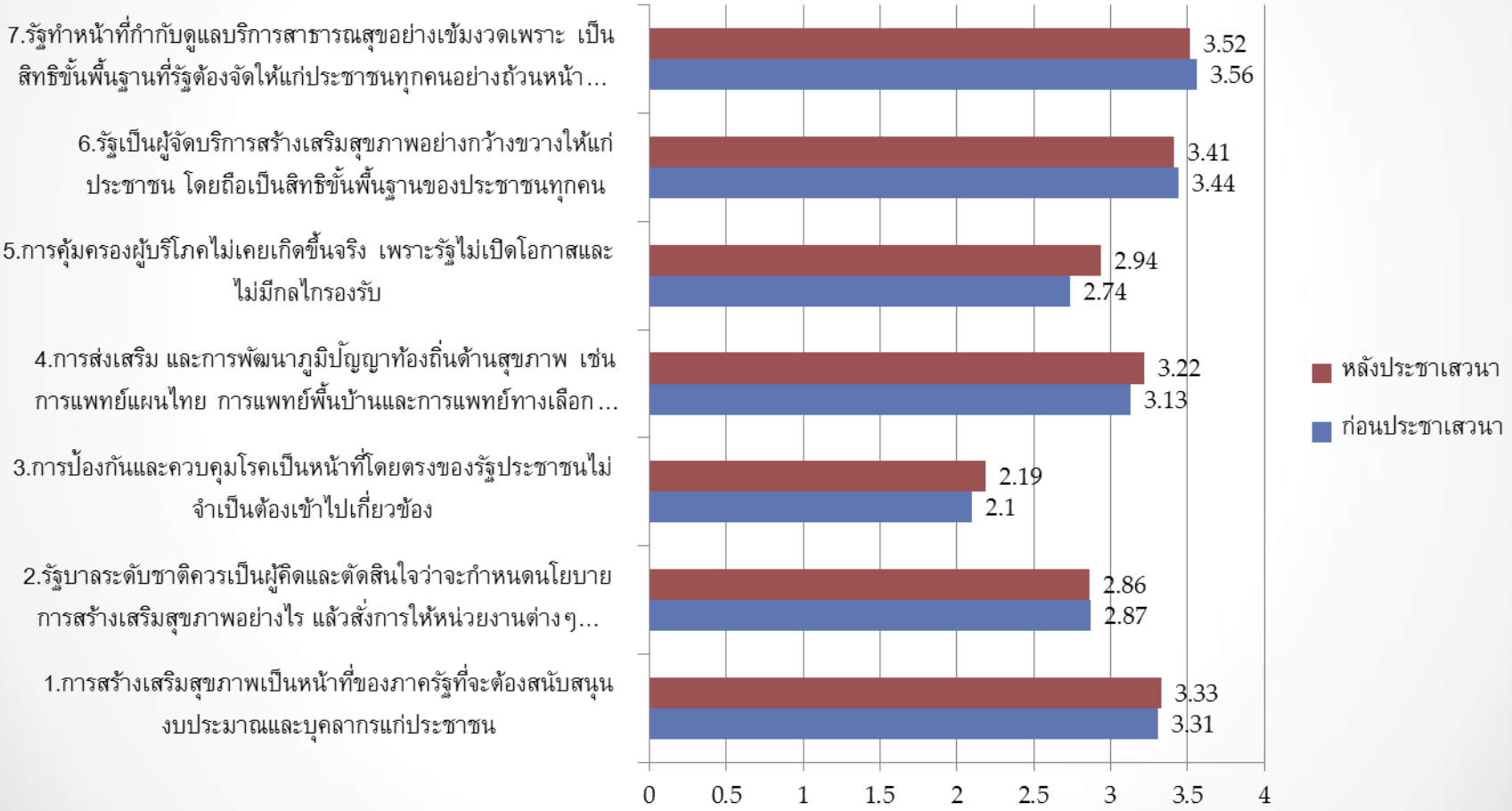

ภาพที่ 3 “ในเงามืดที่ทาทาบ ระบบสุขภาพยังยืนหยัด”

- ทั้งก่อนและหลังการประชาเสวนาคือ “**รัฐทำหน้าที่กำกับดูแลบริการสาธารณสุขอย่างเข้มงวดเพราะ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างถ้วนหน้าเสมอกัน**” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และ 3.52

- เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็นพบว่า “**การคุ้มครองผู้บริโภคไม่เคยเกิดขึ้นจริง เพราะรัฐไม่เปิดโอกาสและไม่มีกลไกรองรับ**” เพิ่มขึ้นและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนประชาเสวนา 2.74 และหลังการประชาเสวนา 2.94

การจัดกลุ่มทางความคิดต่อภาพอนาคตสุขภาพต่างๆ

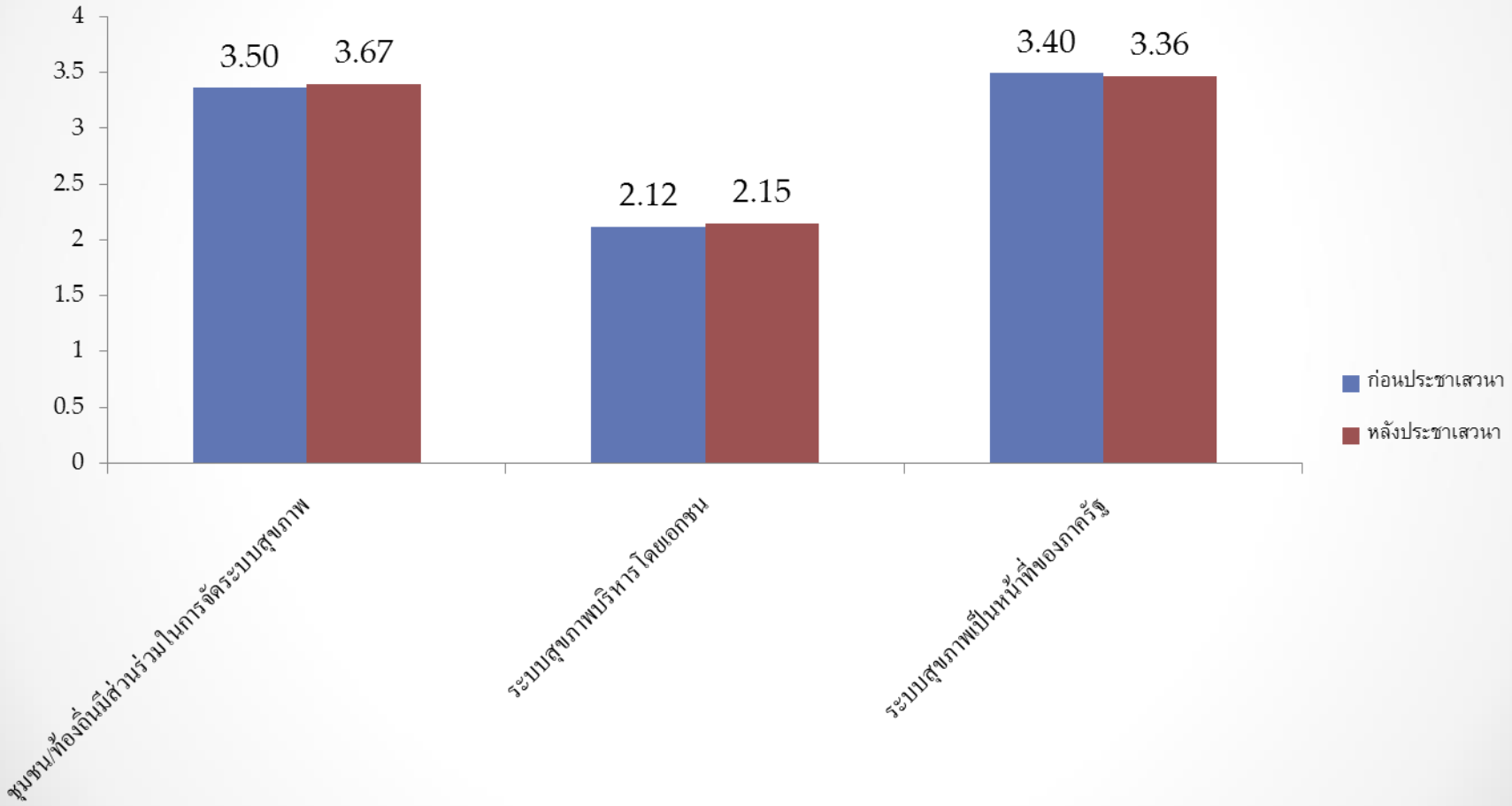

ความคิดต่อภาพอนาคตระบบสุขภาพ

- ภาพอนาคตที่ผู้เข้ารวมอยากเห็นมากที่สุดคือ ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดระบบสุขภาพ
- ภาพอนาคตที่ผู้เข้าร่วมอยากเห็นรองลงมาคือ ระบบสุขภาพเป็นหน้าที่ของภาครัฐ โดยภาครัฐยังคงทำหน้าที่กำกับดูแลบริการสาธารณสุขอย่างเข้มงวด เพราะเป็นสิทธิพื้นฐานที่ต้องจัดให้ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน เช่น กองทุนหลักประกันสุขภาพ
- ภาพอนาคตที่ผู้เข้าร่วมอยากเห็นน้อยที่สุดคือ ระบบสุขภาพที่บริหารโดยเอกชน โดยไม่ต้องมีการควบคุมจากรัฐ

ข้อสังเกตต่อการจัดกระบวนการ

- การตั้งโจทย์ในการพูดคุยที่มิได้เจาะจงรายประเด็นหรือรายหมวดของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ทำให้ได้ประเด็นจากการเสวนาที่ไหลลื่น ไม่ติดอยู่ภายใต้กรอบความคิด ผู้เข้าร่วมกระบวนการซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชาทั่วไป สามารถสื่อสารออกมาได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องกังวลว่าจะพูดผิดหรือพูดถูก หรือพูดได้ตรงประเด็นหรือไม่ ทำให้กล้าแสดงความคิดเห็นได้อย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของประชาชนแต่ละคน
- การที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือมีส่วนรับผิดชอบหลักในการกำหนดนโยบาย เช่น คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ผู้แทนระดับสูงจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ มาเข้าร่วมในกระบวนการประชาเสวนาหาทางออก ทำให้ประชาชนผู้เข้าร่วมกระบวนการมีความเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ประชาชนแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นหรือสะท้อนประปัญหาจะได้รับการนำไปพิจารณา

ข้อสังเกตต่อการจัดกระบวนการ

- กระบวนการประชาเสวนาหาทางออกเป็นเครื่องมือการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีประสิทธิผล สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (รวมถึงหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ) สมควรที่จะมีการนำกระบวนการประชาเสวนาหาทางออกไปใช้เป็นส่วนหนึ่ง (ที่มีความสำคัญ/มีความหมาย) ในกระบวนการกำหนดนโยบาย การออกกฎระเบียบ และ/หรือการจัดทำ